

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**
Кафедра теорії та практики перекладу

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра романо-германських мов і перекладу

МОВА І МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

22 березня 2023 р.
м. Полтава

Редакційна колегія:

Шаравара Тамара – проректор з науково-педагогічної роботи і перспективного розвитку Полтавського державного аграрного університету, доктор історичних наук, професор, голова редакційної колегії

Дорогань-Писаренко Людмила – декан факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, кандидат економічних наук, професор

Сизоненко Наталія – завідувач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат філологічних наук, доцент

Дедушно Алла – доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат філологічних наук, доцент

Красота Олена – доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат економічних наук, доцент

Люлька Вікторія – доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат філологічних наук, доцент

Матвієнко Леся – доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат педагогічних наук

Мокляк Оксана – доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету, кандидат філологічних наук

Назаренко Марина – старший викладач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін Полтавського державного аграрного університету

Затверджено до друку вченою радою факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету (протокол № 9 від 27.03.2023 р.).

**УДК 81 : Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика : зб.
008 : 316.74** матеріалів IV Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава,
М 74 22 березня 2023 р.). Полтава : ПДАУ, 2023. 306 с.

До збірника ввійшли тези доповідей докторів, кандидатів наук, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, подані до організаційного комітету IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика».

У збірнику висвітлено актуальні проблеми репрезентації національно-мовної картини світу; діалогу національних культур (лінгвокультурологічний, лінгвокогнітивний, етнолінгвістичний та літературознавчий аспекти); соціокультурної та психологічної парадигми міжкультурного спілкування, теорії та практики перекладу в контексті міжкультурної комунікації; представлено інноваційні технології викладання української та іноземних мов.

Для науковців, викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, докторантів, здобувачів вищої освіти ступенів вищої освіти бакалавр, магістр.

Тексти доповідей публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів, наведені факти та статистичні дані відповідають автори, а також наукові керівники (для студентів та аспірантів).

© ПДАУ, 2023

© Автори статей, 2023

СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Красота Олена	
ТИПОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСКУРСИВНИХ ПРАКТИК	144
Лещук Галина	
МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ	147
Лиманська Світлана	
ОСОБЛИВОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СВІТІ	151
Нофенко Анастасія	
МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ	155

ПЕРЕКЛАД У КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Ivanova Iryna	
TRANSLATION OPPORTUNITIES AND CULTURE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE	157
Liulka Viktoriia	
CURRENT METHODS OF CREATING TERMINOLOGICAL UNITS OF THE ENGLISH LANGUAGE	159
Michalik Martyna, Matviienko Lesia	
DIFFICULTIES IN TRANSLATING ECONOMIC AND FINANCIAL TERMINOLOGY	163
Volovyk Larysa	
BESONDERHEITEN DER ÜBERSETZUNG DEUTSCHER WIRTSCHAFTSTERMINOLOGIE	166
Антонюк Марина	
ПРОБЛЕМА РЕДАГУВАННЯ ПЕРЕКЛАДІВ В АНГЛОМОВНІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ	170
Бачинський Іван	
ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АГРАРНО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ	174
Ватраль Ян	
МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ПЕРЕКЛАД В ІТ ПРАВІ	177
Влох Ілона, Садовий Денис, Семиразум Ілона	
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФАХОВИХ ТЕРМІНІВ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ	179

für die Bildung von Begriffen bestimmt deren strukturelle und semantische Sicherheit und Wahrnehmbarkeit.

Quellen- und Literaturverzeichnis

1. Fleischer W. Grundzüge der Wortbildung des Verbs in der deutschen Sprache der Gegenwart : Lehrbuch. Leipzig, 2019. 305 s.
2. Schippan Th. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache: Lehrbuch. [2. durchges. Aufl.]. Tübingen, 2019. 307 s.
3. Stepanova M. D., Černyševa I. I. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache : Lehrbuch. [2. verbesserte Aufl.]. Moskau : Vysšaja Škola, 2017.

ПРОБЛЕМА РЕДАГУВАННЯ ПЕРЕКЛАДІВ В АНГЛОМОВНІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Антонюк Марина,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін
Полтавського державного аграрного університету
м. Полтава, Україна
maryna.antoniuk@pdaa.edu.ua
ORCID ID 0000-0002-1768-4651

Проблема редагування перекладу посідає вагоме місце в англomовній науково-практичній та науково-педагогічній літературі. Зі зростанням попиту на переклад у різних галузях людської діяльності посилюватиметься й роль машинного перекладу. Швидкість і якість, доступні сьогодні користувачам систем машинного перекладу, дозволяють докорінно змінити планування робочого процесу перекладача. Як зауважує членкиня Американської асоціації перекладачів Дж. Раян, «оскільки машинні перекладачі можуть перекладати мільйони слів за годину, то економічна ефективність системи машинного перекладу повинна вимірюватися здебільшого ефективністю процесу

постредагування» [цит. за 4, с. 100]. Тому професійні перекладачі, надто ті, що володіють навичками редагування перекладу, в найближчому майбутньому стануть потрібними й високооплачуваними фахівцями.

В англomовній науковій традиції існує множина термінів для позначення редагування в різних робочих процесах. Так, визнаний авторитет у галузі редагування перекладу Б. Мосоп наголошує, що і міжнародний, і численні національні стандарти якості передбачають, що перекладач має самостійно відредагувати кожен свій чорновий переклад, крім того, деякі переклади варто переглянути іншому перекладачеві. На позначення редагування перекладу Мосоп послідовно вживає термін *revising*: «Редагування означає читання перекладу з метою виділити проблемні місця, щоб потім зробити або порекомендувати будь-які необхідні виправлення або поліпшення, необхідні для досягнення певного стандарту якості» [3, 13]. Натомість термін *editing* означає ті самі завдання, але з текстом, який не є перекладом або принаймні перевіряється, як оригінальний текст, без покликання на текст мовою джерела. Отже, ключовою різницею для Мосопа є наявність/відсутність тексту мовою джерела для звіряння: якщо він недосяжний, редактор перекладу працює так, як звичайний редактор.

У сучасних науково-педагогічних дослідженнях автори здебільшого послуговуються терміном *post-editing* або *MT post-editing* (*machine translation post-editing*), структура якого досить прозоро вказує на його значення: це редагування перекладу, отриманого за допомогою онлайн-перекладача. Численні розвідки науковців з різних країн присвячені проблемі підготовки перекладачів-редакторів, навчених працювати з машинним перекладом. Так, Ш. О'Браян [4], М. Копонен [2], І. Депретер [1], М. Шахін [5] — кожен у межах своєї мовної пари — обґрунтовують доцільність навчання редагуванню машинного перекладу, оскільки це не лише поліпшує якість вихідного тексту мовою перекладу, але й посилює впевненість майбутніх перекладачів у власній професійній компетентності та знімає упереджене ставлення до машинного перекладу [2, с. 12].

До компетентностей, що їх формує курс редагування машинного перекладу, належать відмінне знання мови джерела, досконале володіння мовою перекладу, навички роботи з текстом, вміння працювати з відповідним програмним забезпеченням — як з платформами для перекладу, так і з онлайн-інструментами для редагування та програмами для форматування тексту; укладання глосарію для машинного перекладу [4, с. 102].

З огляду на невпинне вдосконалення машинного перекладу у мовній парі «англійська — українська» до цих компетентностей варто додати такі засадничі речі, як позитивне ставлення до машинного перекладу і здатність оцінити варіанти, запропоновані системою машинного перекладу, щоб відхилити несуттєві зміни, зробивши тільки необхідні виправлення [2, с. 4].

Орієнтовний зміст курсу редагування машинного перекладу може включати такі теоретичні теми: Вступ до редагування машинного перекладу; Вступ до технології машинного перекладу; Вступ до редагування тексту перед перекладом; Поглиблене оперування термінологією; Лінгвістика тексту; Основи програмування. Знання принципів, що лежать в основі системи машинного перекладу, зміцнить довіру перекладача до неї, до того ж дозволить розуміти її обмеження й перспективи. Крім того, він має бути обізнаний з лінгвістикою тексту та володіти основами роботи з базами термінів і глосаріями.

У практичній складовій курсу необхідно заохочувати студентів якомога більше вправлятися в редагуванні машинного перекладу — як на заняттях, так і під час самостійної роботи. Особливу увагу слід приділяти аналізу перекладів у мовній парі «англійська — українська», оскільки, на відміну від аналітичного ладу англійської мови, українській притаманна флективна структура. М. Шахін, який працює з парою «англійська — турецька», де перекладача спіткають подібні труднощі, пропонує студентам порівнювати переклади, отримані від перекладача і за допомогою машинного сервісу. Цей автор також пропонує

своїм студентам перевірити переклади текстів різних галузей — юридичних, науково-технічних та медіатекстів [5, с. 4]. Різні типи практичних завдань мають допомогти перекладачеві перевірити міцність засвоєних теоретичних знань і стати компетентним у редагуванні машинних перекладів.

Таким чином, огляд англомовної науково-практичної літератури з питань редагування машинного перекладу засвідчує, що ця проблема стосується як професійної компетентності перекладача, так і стандартів якості перекладу, організації робочого часу та економічної доцільності додаткової роботи. Досвід побудови навчального курсу, особливо коли переклад здійснюється мовою, що типологічно подібна до української, вартий уваги.

Джерела та література

1. Depraetere, Ilse (2010). What counts as useful advice in a university post-editing training context? Report on a case study. *Proceedings of the 6th EAMT Workshop: Teaching Machine Translation*, Manchester, England. European Association for Machine Translation. URL: https://www.researchgate.net/publication/228786898_What_counts_as_useful_advice_in_a_university_post-editing_training_context_Report_on_a_case_study [accessed Apr 7, 2023].
2. Koponen, Maarit (2015). How to teach machine translation post-editing? Experiences from a post-editing course. *Proceedings of 4th Workshop on Post-Editing Technology and Practice*. URL: http://amtaweb.org/wp-content/uploads/2015/10/MTSummitXV_WPTP4Proceedings.pdf#page=6 [accessed Apr 7, 2023].
3. Mossop, Brian (2019). *Revising and Editing for Translators* (4th ed.). Taylor and Francis. URL: www.perlego.com/book/1572294/revising-and-editing-for-translators-pdf [accessed Apr 7, 2023].
4. O`Brian, Sharon (2002). Teaching post-editing: a proposal for course content. *Proceedings of the 6th EAMT Workshop: Teaching Machine Translation*,

Manchester, England. European Association for Machine Translation. URL: <https://aclanthology.org/2002.eamt-1.11.pdf> [accessed Apr 7, 2023].

5. Şahin, Mehmet (2014). Using MT post-editing for translator training. *Tralogy [En ligne], Tralogy II, Session 6 Teaching aroundMT/ Didactique, enseignement, apprentissage, mis à jour le : 25/08/2014*. URL: https://www.researchgate.net/publication/268147112_Using_MT_post-editing_for_translator_training [accessed Apr 7, 2023].

ФУНКЦІОНУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В АГРАРНО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ

Бачинський Іван,

здобувач 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності Філологія

(спеціалізація Германські мови та літератури (переклад включно),

перша – англійська)

Національного університету біоресурсів і природокористування України

Науковий керівник – Лугова Тетяна,

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри романо-германських мов і перекладу

Національного університету біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

tlugova@nubip.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-2834-9533>

Англійська мова є лідером у сфері наукових досліджень та технологій, тому вивчення її термінології є необхідним для ефективного взаємодії у міжнародному співтоваристві та підвищення конкурентоспроможності національних виробників на світовому ринку. Однак, переклад англійської термінології в аграрному секторі може бути складним завданням через